

PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN (SAV) RAMAZAN HAYATI

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

RAMAZAN AYI

Bizleri yaratan, yaşatan, sayısız nimetlerle donatan ve bizi ayların sultanı ramazan ayına ve Cuma gününe kavuşturan Rabbimize sonsuz hamd-ü senalar olsun. O'nun habibi, Rasülü Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa'ya (sav) binlerce salat ve selam olsun. Ramazan ayımız ve Cumamız bereketli olsun. Bugünkü Cuma sohbetimizde Peygamberimiz (sav)' in Ramazandaki hayatından bahsedeceğiz inşallah.

Ramazan ayı, Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen tek ay aydır. Peygamber Efendimiz, Ramazan'ın son günlerinde Allah tarafından peygamberlikle görevlendirilmiş, vahiy meleği Cebrail (as) ona, insanlığın dünya ve ahiret yolunu aydınlatan Kur'an'daki Alak süresinin ilk ayetlerini bildirmiştir.

Yüce Rabbimiz bu hususta Kur'an Kerim'de şöyle buyurur:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

"Ramazan ayı öyle bir aydır ki, insanlara doğru yolu gösteren, hidayeti ve hakkı batıldan ayırmayı açıklayan Kur'an, bu ayda indirildi." (Bakara, 2/185)

Ramazan ayı, Kur'an ayıdır. Ramazan ayı, Oruç ayıdır. Ramazan ayı, infak ayıdır.

Ramazan ayı, takva ve şükür ayıdır. Ramazan ayı, Allah'ı yüceltme ayıdır.

Ramazan ayı, doğru yolu bulma ayıdır. Ramazan ayı, tövbe ve istiğfar ayıdır.

Ramazan ayı, tefekkür ve muhasebe ayıdır. Ramazan ayı, Allah'ın sınırlarını gözetme ayıdır.

Ramazan ayı, ibadet, iyilik ve huzur ayıdır. Ramazan ayı, bereket ayıdır.

Ramazan ayı, nefsi terbiye etme, kalbi günah ve kötülüklerden arındırma ayıdır.

Ramazan ayı, Müslümanı eğiten manevi bir mekteptir. Ramazan ayı, Müslüman için bir milattır.

HZ. PEYGAMBER'İN (SAV) RAMAZAN HAYATI

Peygamber Efendimizin (sav) Ramazan ayına hazırlığı, "Üç Aylar" olarak ta bilinen Recep ve Şaban ayları ile başlardı. Aslında Allah'ın yaratması bakımından zaman ve mekânların birbirine üstünlüğü yoktur. Fakat Allah (cc), mekânlar içinde bazı mukaddes mekânlar, zamanlar içinde de bazı mukaddes zamanlar yaratmıştır. Harem-i Şerif (Kâbe), Mescidi Nebevi, Mescidi Aksa mukaddes mekânlar olduğu gibi, Hicrî Yılbaşı, Aşûre Günü, Arafe Günü, Cuma Günü, Ramazan ve Kurban Bayramı günleri ve üç aylardan biri olan Ramazan ayı da mübarek zamanlardır. Allah'ın, engin rahmetiyle tecelli ettiği bu kutlu zamanlar, O'nun rahmetinin ve merhametinin bir göstergesidir. Mukaddes mekânlarda yapılan ibadetlerin sevabının fazla olduğu gibi mukaddes zamanlarda yapılan ibadetlerinde mükâfatı da kat kat fazladır.

Bu mübarek zaman dilimleri çöllerde yer yer rastlanan vahalara benzer. Yolcular oralarda dinlenir, güç ve kuvvetlerini tazeler ve tekrardan yola devam ederler. Bu kıymetli zamanlar, biz hayat yolunun yolcuları için bunalan ruhlarımızı ferahlatmak, kalplerimizin gam, kasvet ve paslarını silmek, nefis muhasebesi yapmak, tövbe ve dua etmek için bize lütfedilen değerli fırsatlardır.

Recep ayı bir mahsulün ekilmesi gibi ekim ayıdır. Sevaplı işler, oruç tutmak, namaz kılmak, tövbe etmek vb. güzel şeyler yapmaya başlanır. Şaban ayı da bakım ayıdır. Recep ayındaki başladığımız amellere, arttırarak devam edilir. **Ramazan ayı ise hasat ayıdır**, yani mahsulün alındığı, sevapların kat kat verildiği bir aydır.

Üç ayların başlangıcında Hz. Peygamber'in şöyle dua ettiği rivayet edilir:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ، وَشَعْبَانَ، وَبَلَّغْنَا رَمَضَانَ

“Allah’ım! Recep ve Şaban’ı bize mübarek kıl ve bizi Ramazan'a kavuştur.”

(Ahmet Hanbel Müsned, c.I, s.259)

Hiz. Peygamberin (sav) ibadet hayatı, bir Müslüman için çok önemlidir. Çünkü Peygamberimiz, (sav) üstün kişiliği ile bizim için en güzel örnektir. O’nu örnek alabilmemiz için de hayatını iyi bilmemiz gerekir.

Kur'an-ı Kerim, Peygamber Efendimizi (sav) tek örnek şahsiyet olarak kabul eder:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

"Gerçekten sizin için, Allah'a ve Ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için Allah'ın Rasülü'nde çok güzel bir örnek vardır." (Ahzab, 33/21)

Peygamberimizin (sav), hayatında Ramazan ayının ayrı bir yeri vardı.

Hiz. Aişe validemiz bu hususta şöyle demiştir:

"Resûlullah (sav) Ramazan da diğer zamanlardan daha fazla ibadet ederdi." (Müslim, İtikâf, 8)

Peygamberimize ilk vahiy Ramazan’da inmeye başladı. Bu ayda inmeye başlayan **Kur'an'ın hedefi**, Allah'ın razı olacağı takvalı insan yetiştirmektir. Bu ayda farz kılınan ve riyasız olarak sadece Allah için tutulan orucun hedefi de aynı şekilde takvalı insan yetiştirmektir.

Hiz. Peygamber (sav) Ramazanın fazileti ile ilgili şöyle buyurmuştur:

إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فَتُحَتُّ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ

"Ramazan ayı gelince, cennet kapıları ardına kadar açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar zincire vurulur."(Buhârî, Savm, 5)

Hiz. Peygamber ramazan ayı girerken ashabına ramazanın faziletini şöyle belirtmiştir:

“Ey insanlar! Yüce ve mübarek bir ayın gölgesi üzerinize bastı, o ayda bir gece vardır ki bin aydan daha hayırlıdır. Allah o ayda oruç tutmayı farz kıldı. Geceleyin ibadet yapmayı nafile kıldı. O ayda bir farz işleyen diğer aylarda yetmiş farz işlemiş gibi sevap alır. O, sabır ayıdır. Sabrın karşılığı ise cennettir. O, yardımlaşma ayıdır. O ayda müminin rızkı bolllaştırılır. O ayda kim bir oruçluyu iftar ettirirse bu, günahlarının bağışlanmasına ve cehennemden kurtulmasına vesile olur. Aynı zamanda oruçlunun sevabı kadar sevap verilir. " Ashab; "Ya Resulullah! Hepimiz oruçluyu iftar ettirecek bir şey bulamıyoruz" deyince Resulullah (sav): Allah bu sevabı oruçluyu kuru bir hurma ile veya bir yudum su ile ya da bir yudum süt karışığı ile iftar ettirene de verir. O öyle bir aydır ki; evveli rahmet, ortası mağfiret ve sonu da Cehennem ateşinden kurtuluştur. O ayda köle ve hizmetçilerinin yükünü hafifleten kimseyi Allah bağışlar ve Cehennem ateşinden kurtarır"(Terğib, II, 430/13)

1-HZ. PEYGAMBER (SAV) VE RAMAZAN ORUCU

Dinimizin beş temel esasından birisi olan oruç ibadeti Ramazan ayında, Hicret'in ikinci senesinde farz kılınmıştır. Efendimiz, diğer aylarda da nafile oruç tutardı ama Ramazan ayını tamamıyla oruçlu geçirirdi. Aynı senenin Ramazan ayında Bedir Savaşı gerçekleşmiş, Hicret'in sekizinci yılı Ramazan ayında da Mekke'nin Fethi olmuştur. **Peygamberimiz (sav) oruç tutmuş aynı zamanda cihat etmeyi de ihmal etmemiştir.** O, oruç tutuyorum diyerek yapması gereken işleri hakkıyla yapmaktan da geri kalmamıştır.

Kur'an-ı Kerim'de Rabbimiz oruçla ilgili ayette şöyle buyurur:

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

"Sizden kim bu aya (Ramazan) yetirirse oruç tutsun." (Bakara, 2/185)

Peygamberimiz, (sav) Ramazan hilalini görünce oruca başlar, şevval hilalini görünce de bayram ederdi. Günün orucuna sahurla başlar iftarla bitirirdi. Orucunu bozan maddi şeylerden (yeme, içme, şehvi arzular) uzak durduğu gibi, orucu maneviyatını bozan şeylerden de (gıybet, yalan, iftira) uzak dururdu.

Peygamber Efendimiz, (sav) Müslümanlar ile Ehl-i kitabın orucu arasındaki en büyük farkın sahura kalkmak olduğunu söyler, az bir şeyle de olsa sahur yemeği yememizi tavsiye eder ve sahur vaktinin Ramazan gecelerinin bereketli vakitleri olduğunu söylerdi. Sahur yemeği bir kazanç yemeğidir. Sahura kalkmak, seher vakitlerinin değerlendirilmesine bir vesiledir. Bazılarının günümüzde yaptığı gibi, iftarı ve sahurunu terk etmez, geçirirmez ve onları vaktinde ve özenle yapardı. **Resûlullah (sav) bu konuda şöyle buyurmuştur:**

تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَهً

"Sahura kalkın. Çünkü sahur yemeklerinde bereket vardır." (Müslim, Sıyâm, 45)

Allah Resûlü, iftar olduğunda akşam namazını kılmadan önce, orucunu birkaç yaş hurmayla, yaş hurma bulamadığı zaman kuru hurmayla; o da yoksa bir yudum suyla açardı. Resûlullah'ın (sav) kış günlerinde hurma ile yaz günlerinde ise su ile orucunu açtığına dair rivayetler de vardır. Sahura kalkmak, iftarı acele yapmak, akşam namazını kılmadan orucu açmak, orucun adabındandır ve Peygamberimizin (sav) sünnetidir.

Peygamber Efendimiz (sav) orucunu şöyle dua ederek açardı:

"Susuzluk gitti, damarlar suya kavuştu. İnşallah orucun eciri de hâsıl olmuştur."

"Ey Allah'ım! Senin rızan için oruç tuttum. Senin rızkınla orucumu açtım." (Ebû Dâvûd, Sıyâm, 22)

HZ. PEYGAMBER (SAV), diğer aylar gibi Ramazan'ı da her türlü gafletten uzak bir şekilde geçirir, tuttuğu oruçların sevabını gıybet, dedikodu, yalan ve boş söz gibi günahlarla azaltmazdı. O'nun orucu, yalnızca midenin aç susuz kalmasından ibaret değildi. O, başta mide olmak üzere tüm organlarına oruç tuttururdu.

O, bizler gibi ne orucunu uykuya tutturur ne de orucunu işlerini savsaklama vesile yapardı. O, orucu kalbi, beyni, dili ve tüm vücut azaları ile birlikte tutardı. Bu yüzden oruçlu iken de oruçsuz iken de O'nun ağzından hayır ve haktan başka bir şey sadır olmazdı. Hele hele bizim gibi orucun hikmet ve gayesini unutarak ne sadece iftarda yiyeceği yemekleri düşünür ne de incir çekirdeğini doldurmayan meselelerde sanki orucu başka birisi için tutuyormuş gibi öfkelenip kalp kırardı.

Peygamber Efendimiz (sav) bu konuda şöyle buyurarak ve bizleri uyarmıştır:

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ

“Nice oruçlular vardır ki oruçtan nasibi sadece aç ve susuz kalmaktır. Geceyi ibadetle geçiren nice kişiler vardır ki kıyamdan nasibi sadece uykusuz kalmaktır.” (İbn Mâce, Sıyâm, 21)

Sevgili peygamberimiz başka bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır:

“Gıybet ederek insanların etini yiyenler gerçek anlamda oruç tutmuş olamazlar.” (Musannaf, 2/272)

Hz. Peygamber (sav), Ramazan'ı aynı zamanda ahlâk kurallarının öğrenildiği bir mektep olarak görmüştür. Oruçlunun kötü sözden, tartışmadan ve öfkeden uzak durmasını istemiş ve şöyle demiştir:

مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ

“Allah’ın, yalan söylemeyi ve yalan ile amel etmeyi bırakmayan kişinin, yemesini ve içmesini terk etmesine ihtiyacı yoktur.” (Buhârî, Savm, 8)

Resûlullah (sav) bu konuyla alakalı başka bir hadislerinde şöyle buyurmuştur:

الصَّيَامُ جُنَّةٌ ، فَلَا يَرْفُثُ وَلَا يَجْهَلُ ، وَإِنْ أَمْرٌ قَاتِلُهُ أَوْ شَاتِمُهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ . مَرَّتَيْنِ

“Oruç, bir kalkandır. Oruçlu, saygısızlık yapmasın, ahlâksızca konuşmasın. Eğer biri kendisiyle dövüşmeye veya sövüşmeye kalkışırsa, iki defa, “Ben oruçluyum.’ desin” (Buhârî, Savm, 2)

Sözün özü, oruç önemli bir ibadettir. Oruç tutan bir Müslümana yakışan, açlığına rağmen, yüzünden tebessümü eksik etmemesidir. Gönül kırmak, inanan insana, hele hele oruçlu bir Müslüman’a asla yakışmaz. Müslüman, ruhuna huzur veren ve gönlünde sevgi, merhamet şefkat duygularını artıran orucun mükâfatını, yaptığı hatalarla gidermezse, karşılığını fazlasıyla görecektir. Oruç tutarken başkalarını çekiştirmek, tartışmak, gönül kırmak, yalan, iftira, gıybet, dedikodu gibi dinimizin yasakladığı çirkin davranışlarda bulunmak, bu ibadetin ruhu ve manası ile asla bağdaşmaz ve böyle bir ibadetten de hiçbir fayda beklenmez.

2-HZ. PEYGAMBER (SAV) VE TERAVİH NAMAZI

Ramazan ayında oruç ibadetinden sonra, Hz. Peygamber’in bir sünneti olarak Müslümanların yaptıkları ikinci önemli ibadet, “**Teravîh Namazı**” dır. Ramazan ayı, ilk önce teravîh namazı kılınarak başlar, gecesinde sahura kalkılır ve bu şekilde ertesi günün orucu, namaz ve niyet temeli üzerine bina edilmiş olur. **Sözlükte, "rahatlatmak, dinlendirmek"** anlamındaki **Teravihe**, dört rekâtta bir dinlenme için oturulduğundan dolayı teravîh denmiştir. **Teravîh, ramazan ayına mahsus bir namazdır.** Bu namaza "**Kıyamü şehri ramazan (ramazanın namazı)**" "**ihyâü leyâli ramazan (ramazan gecelerinin ihyası)**" denir. **Bu namaz, orucun değil, Ramazan ayının bir sünnetidir.** Hastalık ve yolculuk vb. herhangi bir mazereti nedeniyle oruç tutamayanların da teravîh namazı kılmaları sünneti müekkededir.

Peygamberimiz (sav), Teravîh namazı ile ilgili bir hadiste şöyle buyurmaktadır:

“Ramazan geceleri kılınan nafil namaz, imandandır.” (Buhârî, İmân,27)

Diğer bir hadiste Peygamber Efendimiz (sav) şöyle buyurur:

مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

"Kim ramazan gecesini, sevabına inanarak ve bunu elde etmek niyetiyle namazla ihya ederse geçmiş günahları affedilir." (Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 173)

Peygamberimiz (sav) başka bir hadislerinde Teravîh namazıyla ilgili şöyle buyurur:

"Allah'ü Teâlâ, ramazan orucunu farz kıldı. Ben de size teravîh namazını sünnet kıldım. Kim de buna inanarak ve sevabını yalnız Allah'tan umarak ramazan orucunu tutar ve teravîh namazını kılsa, annesinden doğduğu gündeki gibi günahlarından temizlenir." (Nesai (Sünen-i Kübra), 4/157)

Müslümanlar için en güzel hayat örneğini sunan Peygamberimiz (sav), her gün nafile ve farzlarıyla namazlarını devamlı kılardı ama Ramazanda bu namazlarına teravîh namazlarını da eklerdi. O, bugün birçok insanın yaptığı gibi namazı yalnızca Ramazan'a ve teravihe de hasretmezdi. Çünkü beş vakit namaz ve diğer nafile namazlar, O'nun gözünün nuru, mü'minin miracı ve İslâm dinin de direği idi.

Peygamberimiz (sav) nafile ibadetlerle ilgili şöyle buyurmaktadır:

"Kıyamet gününde kulun ilk hesaba çekileceği ilk şey, farz namazlarıdır. Eğer tam olarak yerine getirmişse ne güzel. Aksi halde şöyle denilir: "Bakın bakalım nafile namazı var mıdır? Varsa, farzların eksikliği bu nafilelerle tamamlanır. Sonra diğer farzlar içinde aynı şeyler yapılır." (Ebu Davud, Salât,188)

Teravîh namazını başlangıçta hem kılan hem de cemaate bizzat kıldıran Hz. Peygamber, ümmetinin yükünü arttırabileceği düşüncesiyle bu uygulamadan vazgeçti. O, bu namazı iki veya üç gün kıldırdı, cemaatin gittikçe çoğaldığını görünce de mescide çıkmadı. Ashap, Peygamberimiz dördüncü gece namaza çıkmayınca onun uyuduğunu zannetti. Cemaatten bazıları, **"Namaz! Namaz!"** diye seslenmeye başladılar, bazıları öksürdüler, seslerini yükselttiler, hatta kimileri onun kapısına küçük çakıl taşları attılar.

Bunun üzerine Resûlullah (sav) kızgın bir hâlde yanlarına çıkıp şöyle buyurmuştur:

"Ey insanlar! Sizin bu namaz konusundaki ısrarlı tutumunuzu gördüm ve onun size farz kılınacağını zannedip korktum. Siz bu namazı evlerinizde kılınız. Çünkü kişinin farz namazın dışında ki namazların en hayırlısı, evindeki namazdır." (Buhârî, İ'tisâm, 3)

Başka bir rivayette Peygamber Efendimiz (sav) şöyle buyurur:

"Ey insanlar! Allah'a hamdolsun ki, vallahi ben bu geceyi gaflet içinde geçirmediğim gibi, durumunuzdan da habersiz değildim. Fakat bu namazın size farz kılınmasından korktum ve bu nedenle de namaz kıldırmaya çıkmadım. Siz, gücünüzün yeteceği amelleri yapın! Allah usanmaz, ama siz usanırsınız!" (İbn Hanbel, VI, 267)

Bu hadislerden anlaşılan, Peygamberimiz (sav)'in, ümmetine zahmet vermemek için teravîh namazını düzenli bir şekilde kıldırmadığı, namaza düşkün olan ashâbının devamlılığını görünce de farz kılınması endişesiyle onlara bu namazı kıldırmaktan vazgeçtiği, ancak Kadir Gecesi olma ihtimalini dikkate alarak **23. 25. ve 27.** geceleri teravîh namazı kıldırdığı anlaşılmaktadır. Kısaca; Peygamber Efendimizin Ramazan'da nafile olan gece namazını, her gece düzenli olarak kıldırmamasının, hatta evlerde kılınmasını tavsiye etmesinin ardında yatan sebep; farz kılınır da sonra ümmeti bunu yerine getiremez endişesidir.

Teravih namazı, nafile bir namazdır ama Ramazanı, Ramazan yapan önemli bir namazdır. Aman canım ne olacak sünnet değil mi zaten sorulmayacağız diye geçiştirilecek bir namaz asla değildir. Büyük-küçük, genç-yaşlı, kadın-erkek, namaz sonlarında Peygamberimize (sav) salat ve selam getirdiğimiz bir özel namazdır.

3-HZ. PEYGAMBER (SAV) VE KUR'AN

Ramazan ayı, Kur'an'ın indirildiği aydır. Peygamberimiz (sav), her zaman Kur'an okur fakat bu ayda Kur'an'ı daha fazla okurdu. Her yıl Ramazan ayı geldiğinde Cebrail (as) o zamana kadar inen ayetleri okur Peygamberimiz (sav) dinler, Peygamberimiz (sav) okur Cebrail (as) dinlerdi. Buna arza (mukabele) denir. O'nun mukabelelerine Vahiy meleği ve ashabın seçkinleri eşlik ederdi. Peygamberimizin vefat edeceği son ramazan ayında karşılıklı bu son dinleme işi (Arda-i Âhira) iki defa gerçekleşti. Bu durum sebebiyle Peygamberimiz (sav) artık Peygamberlik görevinin tamamlanacağını ve bu dünyadan göçeceğini anlamıştı.

Karşılıklı Kur'an-ı Kerim okumak anlamına gelen mukabele, bu aya mahsus bir ibadettir ve sünnettir.

Biz Müslümanlar da bu gün Ramazan ayında bu sünneti yerine getiriyoruz. Camilerimizde, görsel ve işitsel medyada Kur'an okuyan hocalarımızı Kur'anlarımızdan takip ediyoruz. Ayrıca bizzat kendimizde Ramazan ayında her gün bir cüz okuyarak bir ayda en az bir defa Kur'an'ı hatmediyoruz. Manası üzerinde düşünüyoruz. Allah kelimasını hayata aktarma çabası ve gayreti içinde oluyoruz.

Kur'an, okunuşuyla insanları ibâdet ecrine ulaştıran bir kitaptır. Bu yüzden Müslüman'ın Kur'an'la tanışarak onu lâfzıyla okuyabilmesi gerekir. Kulu Allah'a en fazla yaklaştıran ibadetlerden biri namazdır. Allah Rasûl'nün gözümün nûru diye övdüğü namazın temel rükünlerinden biri de kırâattir yani Kur'an okumaktır. Dolayısıyla namaz kılacak bir Müslümanın Kur'an okumasını bilmesi gerekir.

Peygamberimiz (sav) Kur'an öğrenmeyle ilgili şöyle buyurmaktadır:

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

"Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğretenidir" (Buhari, Fazâilü'l-Kur'an, 15)

Bu öğretmenin içinde sâdece lâfzî öğretme değil, Kur'an'la ilgili bütün ilimler vardır.

Resûlullah (sav) Kur'an okumayla ilgili bazı hadisleri şöyledir:

"Kim Kur'an'ı okur ve onunla amel ederse, kıyamet günü babasına bir tâç giydirilir. Bu tâcın ışığı, güneş dünyadaki herhangi bir evde bulunduğu takdirde onun vereceği ışıktan daha güzeldir. Öyleyse, Kur'an'la bizzat amel edenin ışığı nasıl olacak, düşünebiliyor musunuz?" (Ebu Dâvud, Salât, 349)

اقْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعاً لِأَصْحَابِهِ

"Kur'an okuyunuz, çünkü Kur'an kıyâmet gününde ehl-i Kur'an'a şefâatçi olacaktır."

(Müslim, Müsâfirîn, 252)

لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَفْرُ مِنْ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ

"Evlerinizi kabirlere çevirmeyin, içerisinde Bakara suresi okunan evden şeytan kaçır."

(Müslim, Müsâfirîn, 212)

الْجَاهِرُ بِالْقُرْآنِ كَالْجَاهِرِ بِالصَّدَقَةِ، وَالْمُسِرُّ بِالْقُرْآنِ كَالْمُسِرِّ بِالصَّدَقَةِ

"Kur'ân'ı cehren (açıktan) okuyan, sadakayı açıktan veren gibidir. Kur'ân'ı gizlice okuyan, sadakayı gizlice veren gibidir."(Ebu Davud, Salât, 315).

"Bu Kur'ân'ı öğreniniz! Şüphesiz ki siz onu okurken, her bir harfine karşılık on sevap alırsınız. Ben, "elif lâm mîm" bir harftir demiyorum. Elif bir, lâm bir, mîm de bir harftir. Her harfe mukabil on sevap vardır." (Tirmizî, Fezailü'l-Kur'an, 16)

4-HZ. PEYGAMBER (SAV) VE İNFAK

İnfak, "Allah'ın hoşnutluğunu elde etmek için kişinin kendi servetinden harcama yapması muhtaçlara ayni ve nakdi yardımda bulunması, fakirin gönlüne gizli bir yolla ulaşmasıdır.

İnfak, farz olan zekâtı, vacip olan sadaka-i fitrı ve gönüllü yapılan her türlü hayır ve hasenatı içine alır.

Peygamber efendimiz (sav), her zaman cömert davranan biriydi. Yanında neyi varsa ashabıyla paylaşırdı. İsteyene yok diyemez, kimseyi geri çevirmezdi. **Ramazan ayı**, Peygamberimiz (sav) için "cömertlik ayı" idi. Ramazan'da ihtiyaç sahiplerine daha fazla yardım eder, yiyecek, giyecek dağıtır, hatta borçlu olanlara kolaylık sağlar, iftar sofrasını paylaşır, sadaka vermeyi de teşvik ederdi. **Efendimiz**, iftar sofrasını aşırılığa kaçarak israf sofrasına dönüştürmez ve o sofrayı yalnızca zenginlerin birbirlerini ağırladığı sofralara da çevirmezdi. O'nun mütevazı sofrasında zengin fakir herkese yer vardı. O'nun hayatında Ramazan ayı, akşam ne yenileceği düşünülen bir zaman dilimi değildi. O, yemek için yaşamaz, yaşamak için yemek yedi.

Oruçluya iftar ettirmek, Peygamber efendimiz (sav) 'in Ramazan güzellikleri arasındadır.

Resûlullah (sav) bu hususta şöyle buyurmuştur:

مَنْ فَطَرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا

"Bir oruçluya iftar veren, iftar verdiği kişinin sevabı kadar daha sevap elde eder. Oruç tutanın sevabından da hiçbir şey eksilmez." (Tirmizî, Savm, 82)

İbn Abbas (ra) Efendimizin (sav) cömertliği hususunda şöyle demiştir:

"Resulullah (sav) insanların en cömerdi idi. Onun bu cömertliği Ramazan ayı girip de kendisiyle Cebrail (as) karşılaştığı zaman daha da artardı. Cebrail (as) Ramazan ayı çıkıncaya kadar her gece Resulullah (sav) ile buluşup, Resulullah'a (sav) Kur'an'ı okurdu. Resulullah (sav) Cebrail (as) ile buluştuğunda insanlara rahmet getiren rüzgârdan daha cömert ve faydalı olurdu." (Buhari, Savm, 7)

Peygamber Efendimize (sav) : "Hangi sadaka daha faziletlidir?" diye sorulunca:

"Ramazanda verilen sadaka"(Tirmizî, Zekât, 28) buyurmuşlardır.

HZ. Peygamber (sav), Ramazanda Fıtır sadakası vermiş, Müslümanlara da vermelerini emretmiştir.

Abdullah b. Ömer Fıtır sadakası ile ilgili konuda şöyle der: Hz. Peygamber fıtır sadakasını 1 sâ (ölçek) hurma ve 1 sâ (ölçek) arpa olmak üzere, erkek, kadın, küçük ve büyüklere farz kılmiş ve insanlar bayram namazına çıkmadan önce verilmesini emretmiştir. (Buhari, Zekât,76)

Fıtır sadakası, Ramazan orucunun farz kılındığı Hicri 2. Yılın Şaban ayında zekâtтан önce farz kılınmıştır.

Fıtır sadakası, Ramazana mahsus mali bir ibadettir. **Fıtır sadakası**, Ramazan bayramına kavuşan ve temel ihtiyaçları dışında belli bir miktar mala sahip olan Müslümanların, kendileri ve velayetleri altındaki kimseler için yerine getirmekle yükümlü oldukları bir ibadettir. Fıtır sadakasına baş zekâtı ve beden zekâtı da denir.

Ramazanda iftar vermek, Rahman'ın verdiği rızıkları Müslümanlarla paylaşmak büyük sevaptır. İftar sofralarına mümkün mertebe yoksulları, yetimleri davet etmek, infak sevabını daha da arttırır. Ramazan ayında ki namaz, zekât, oruç, infak, fitır sadakası, vb. bütün ibadetlere verilen sevap, başka zamanlarda verilen sevaptan yetmiş kat daha fazladır. Bu yüzden Müslümanlar, sevabı mükâfatı daha fazla olsun diye her zaman verilebilecek olan zekâtlarını, sadakalarını ve infaklarını Ramazan ayı içinde verirler.

5-HZ. PEYGAMBER (SAV) VE İ'TİKÂF

İtikâf, bir mescitte ibadet niyetiyle ve belli kurallara uyarak inzivaya çekilmek demektir. **İtikâf**, insanı dünyevi meşgalelerden uzaklaştırır, fazla ibadet yapmaya vesile olur ve hayatın anlamı üzerinde tefekkür etme imkânı sağlar. Her insanın zaman zaman nefis muhasebesi yapacağı böyle bir tefekküre ihtiyacı vardır.

Hz. Peygamber, (sav) kendisine peygamberlik gelmeden önce de ara ara Hira mağarasına gider orada inzivaya çekilir ve tefekkür ederdi. Oruç emredildikten sonra ise mescidinin bir köşesinde, itikâf ayı olan Ramazan'ın son on gününü daha fazla ibadetle geçirmek ve tefekkür etmek için itikâfa girerdi.

İtikâf, Ramazan ayına mahsus bir ibadettir. Ramazan'ın son on gününde itikâfa girmek Kifâ-i sünnettir. Yani birileri bu sünneti yerine getirirse diğer Müslümanlardan sorumluluk düşer. Fakat bir belde de hiç kimse bu sünneti uygulamazsa her Müslüman sorumlu olur. **Efendimiz (sav)**, itikâfa girmek isteyince odasından çıkar, sabah namazını kıldırdıktan sonra mescitte kendisi için hazırlanmış olan yere geçerdi.

Hiz. Peygamber'in hanımları ise kendi odalarında itikâfa girerlerdi. Bu sebeple de Müslüman kadınların mescitlerde değil, evlerinde namaz kıldıkları özel köşelerinde itikâfa girmeleri uygun görülmüştür.

Hiz. Âişe validemizden şöyle rivayet edilmiştir: "Resulullah (sav), Ramazan ayının son on günü girince elini eteğini toplar, geceyi ihya eder ve ev halkını da uyandırır." (Buhari, Kadr, 5)

"Vefatına kadar, Ramazan'ın son on gününde itikâfa girdi. Efendimizin irtihalinden sonra da zevceleri itikâfa devam ettiler." (Buhari, İtikâf, 1)

Rasulullah (sav) son Ramazan ayında ise önceki senelerden farklı olarak yirmi gün itikâfa girmişti.

Ebû Hüreyre (ra) bu hususta şöyle der: "Nebî (sav) ramazanda on gün itikâfa girerdi. Vefat ettiği senenin ramazanında ise yirmi gün itikâfa girdi. (Buhârî, İ'tikâf, 17)

6-HZ. PEYGAMBER (SAV) VE KADİR GECEİ

Kur'an-ı Kerim'de **"bin aydan daha hayırlı"** olduğu belirtilen **Kadir gecesi**, Ramazan ayındadır.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ. **"Kadir gecesi, bin aydan hayırlıdır." (Kadir, 97/3)**

Peygamberimiz (sav), her zaman Allah'ı zikreder fakat Ramazan'da zikir ve ibadetini daha da arttırır.

O, Ramazan'ın son on günü içerisinde, namaz, dua, istiğfar, zikir ve ibadet fırsatı olan Kadir gecesini aramak için itikâfa girmiş ve bizlere de kadir gecesini hakkıyla değerlendirmeyi teşvik etmiştir.

Kadir Gecesi'nin zamanını ifade eden pek çok hadis vardır. Bu hadislerde farklı ifadeler vardır. Hadisler arasındaki bu ifade farklılıkları çelişki anlamına gelmez. Bu durum, hadislerdeki umum-husus, genel-özel durumudur. Şimdi bunları maddeler halinde izah etmeye çalışalım.

1-Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Ramazan, Kur’an’ın, insanlığa bir rehber, hidayete ulaşmanın apaçık delili ve doğruyu yanlıştan ayırt edici bir ölçü olarak indirildiği aydır.” (Bakara, 2/185)

Bu ayetten açıkça anlaşılıyor ki Kur’an, Ramazan ayında inmeye başlamıştır.

2- Biz Kur’an’ı Kadir Gecesi’nde indirdik.” (Kadir 97/1) Kur’an, Ramazan ayında ve Kadir Gecesinde indirilmeye başlamıştır. Öyleyse Kadir Gecesi, Ramazan ayının gecelerinden bir gecedir.

3-Resûlullah'a Kadir gecesi (Ramazan'ın neresinde?) diye sorulduğunda;

O, Ramazan'ın tamamındadır!" diye cevap vermiştir." (Ebu Dâvud, Salât, 324)

4-Rasûlullah (sav), şöyle demiştir: "Siz Kadir gecesini Ramazan'ın son on günü içerisindeki tek rakamlı gecelerde (21.23.25.27.29.) arayınız." (Buhârî, Leyletü'l-Kadir, 3)

5-Hz. Peygamber (sav) kadir gecesinin hangi gece olduğunu kesinlikle bildirmemiştir.

Rasûlullah (sav), Kadir Gecesi’ni haber vermek için dışarı çıkmış, bakmış ki iki Müslüman birbirine kaba sözler söylüyor ve sövüyorlar. Efendimiz (sav) : “Size Kadir Gecesi’ni haber vermek için çıkmıştım. Şunlar birbirlerine sövüyorlardı. O yüzden bu haber verme izni veya o konudaki bilgi Allah tarafından kaldırıldı. Belki de bu sizin için daha hayırlıdır.” buyurmuşlardır. (Buhari, İman, 47)

Allah’ü Teâlâ kadir gecesini, Müslümanlar, Ramazan’ın tüm gecelerini ihya etsinler, bu geceye güvenip de günah işlemesinler ve bu geceyi araştırmada iyi bir gayret gösterebilir ve böylece gayretine karşılık mükâfat kazansınlar diye gizli tutulmuş olabilir. **Rabbimiz, Kadir gecesini Ramazan ayı içine gizlediği gibi** Müminlerin devamlı kendisine ibadet ve taat içerisinde olmalarını için Cuma günü içinde icabet saatini, İsimleri içerisinde İsm-i A’zamını, zaman içerisinde kıyameti ve hayat içerisinde de ölümü gizlemiştir.

Peygamberimiz (sav), Kadir gecesinin ihyası ile ilgili şöyle buyurmuştur:

وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

"Kim Kadir gecesi İman ile ve Allah'tan mükâfat dileyerek ibadet için kıyam ederse o kimsenin geçmiş günahları affedilir." (Buhari, Leyle-i Kadr, 1)

Hz. Âişe validemiz: Ey Allah'ın Elçisi, Kadir gecesine rastlarsam ne diyeyim? dedim.

Peygamber Efendimiz (sav), şöyle buyurdular:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي .

(Allah'ım, sen affedicisin, affi seversin, beni affeyle' de." (Tirmizi, Deavat, 86"

Hz. Peygamber, Kadir gecesinin de içinde bulunduğu ramazanın son on gününde kendisini daha fazla ibadete vermiştir. Bu günlerde namaz kılmış, Kur'an okumuş, dua etmiş, çokça tövbe ve istiğfar etmiştir.

ÖZET

Ramazan ayının ve içerisinde bulunan Kadir Gecesi’nin Müslümanların hayatında ayrı bir yeri vardır.

Ramazan ayı, rahmet, bereket, mağfiret ayı; hayır ve güzellikler mevsimi; kullukta yoğunlaşma fırsatıdır. Ramazan ayı, Kur’an, ibadet, merhamet, sabır ve paylaşma ayıdır.

Ramazan ayı, bir hasat mevsimi, maddî ve manevî olarak bir arınma iklimidir.

H. Peygamber'in (sav) Ramazan hayatı, oruç, namaz, Kur'an, infak, inziva, tefekkür, gece ibadeti, dua, zikir, sabır ve şükürden ibaretti. Efendimiz, Ramazanın gündüzlerini saim, (oruçla) gecelerini kaim (namazla) geçirirdi. **Peygamberimiz (sav),** Ramazan'da kulluk ve ibadet yoğunluğu içerisinde olurdu. Ramazan'ı ibadet ve istiğfarla geçirir; bayrama arınmış bir kalple ulaşmayı hedefler, Ramazan'ı bayramla tamamlardı. Herkes bayram yapsın diye fitır sadakasını bayramdan önce vermeyi emrederek Müslümanlara bayramın sevinç ve paylaşma günü olduğunu öğretirdi. **Peygamber Efendimiz, (sav)** Ramazan ayında Müminlerin bağışlanacağını müjdeler, Ramazanı iyi değerlendiremeyip bağışlanamayanlar hakkında ise uyarılarda bulunurdu. **Ramazan ayı,** kadrini ve kıymetini bilemeyen kimseler için kaçırılmış bir fırsattır.

Peygamberimiz (sav), bu hususta şöyle buyurmuştur:

“Ramazan ayına ulaştığı hâlde günahlarını bağışlatmadan Ramazan'dan çıkan kimsenin burnu yerde sürtülsün”(Tirmizî, Deavât, 100)

Peygamberimiz, (sav) Ramazan'da sergilediği bu güzel hasletleri Ramazan'dan sonrasına taşır ve bunu biz ümmetine tavsiye ederdi. Sultan ay Ramazan, onun kalan on bir ayına yön verirdi. Efendimiz, oruç gibi bir ibadeti, Ramazandan sonra da tutardı. Çünkü O, oruçlu iken amellerinin Rabbine arz edilmesini çok severdi.

Resûlullah (sav) bu hususta şöyle buyurdular: "Kim Ramazan orucunu tutar ve ona şevval ayından altı gün ilave ederse, sanki bütün yıl oruç tutmuş gibi olur." (Müslim, Sıyâm 204.)

Bizler, Ramazanı tam olarak değerlendirmek ve dolu dolu geçirmek istiyorsak, Beşir, Nezir, Sirac-ı Münir ve üsve-i hasene (güzel örnek) Hz. Muhammed (sav)'in ibadet hayatına bakmalı ve O'nu örnek almalıyız. **Geliniz, bu Ramazanda Peygamber Efendimizi (sav) örnek alalım.** O'nun izinden giderek gönlümüzü temizleyelim, günahlarımıza tövbe edelim ve Yüce Allah'tan af ve mağfiret dileyelim. Peygamberimiz (sav) gibi oruç turalım, namaz kılalım, Kur'an okuyalım, ibadet edelim, dua edelim ve tövbe-istiğfar edelim.

Allah'ım! Bizi Ramazan'ın maneviyatını hakkıyla yaşayan kullarından eyle. Ramazan'ı bizler için affa, kurtuluşa, cennetine ve cemaline vesile eyle. Bizi dünyada Resûlünün sünnetinden, Âhirette ise şefaatten mahrum bırakma! Bizleri, Efendimizin ahlâkıyla ahlaklanan, bahtiyar kullarından eyle. Âmin!

Cumamız Mübarek Olsun.

Salih Sayın

Sakarya / Arifiye Vaizi